

ישיבת מיר
YESHIVAS MIR
YERUSHALAYIM

פרשת אמור
אייר תשפ"ו

בית מדרש

הנה הפשטתם צורת הישיבה,
וקלטתם רוח ורצון הישיבה,
ובזה עשייתם לכם חבורה לילך
בעקבות רוח הישיבה,
ובכל מקום שאתם נמצאים
לקחתם זאת כאילו להיות עם
הישיבה בין כתלי הישיבה'

(סדר המשגיח הגולה רבי יוחם ליבוביץ
זצוק"ל סמדר)

גליון שבועי לתלמידי, בוגרי וידידי ישיבת מיר | גליון 625

מתורת רבותינו

עבודה יצה"ר להכשיל בתאוות - להוריד ממנו עול מלכות שמים

אשה זונה וחללה לא יקחו... כי קדש הוא לאלקיו (כא, ז). "אתתא מטעיא ומחללא" (אונקלוס)

תימצי להורידו מהדרך ולמלא תאוותיו ולא יותר, הלא כל איש מרגיש בעצמו שבעשותו עבירה זה מקרר אותו ומוריד ממנו עול מלכות שמים במידה מסוימת. זו גם תאוות המינות, לכן איתא בחז"ל לא עבדו ישראל עבודה זרה אלא להתיר להם עריות בפרהסיא (סנהדרין סג): ואמרו חז"ל "אדם הראשון מין היה" (שם לח): רואים שסיבת העבודה זרה הייתה התאוה ולא להיפך, שהע"ז היא סיבת התאוה שם הכולל מכל וכל הנה זה טעות וזנות זה יוצא מהטעות ומקום הטעותים הנה זה בסוד הפשיות כדי למלא תאוותיו והחופשיות הוא סוד המינות, אשר כל זה הוא מהתאוה שהוא מסוד הדמיון הרע הזה המטהו מלהיות עובד בסוד המושכל.

דעת תורה (במדבר עמ' ק"פ)

כך מצינו גם לעיל על הפסוק (ז, ז) "לשעירם אשר הם זונים אחריהם" מתרגם התרגום: דאינון טען בתריהון". גם על הפסוק (במדבר טו, לט) "ולא תתורו אחרי לבבכם ואחרי עיניכם אשר אתם זונים אחריהם" כותב התרגום ז"ל "די אתון טען בתריהון". הרי שהתרגום מכנה את הזנות והעבודה זרה כטעות, שכן יסוד כל התאוות הוא טעות, התאוה כולה דמיון פורח ולא יותר, "כי האדם חפשי בדמיונו" - כמו שהגרי"י ישראל מסלנט זצ"ל כותב.

למה התרגום מדגיש זאת? כתוב כאן יסוד גדול, עמד עליו מרן המשגיח הגה"צ רבי ירוחם ליוואוויץ זצ"ל: אנחנו חושבים שהאדם נברא עם תאוות והם עבירות שאסור לעשות, אבל האמת הפוכה בתכלית. העבירה היא היכי

גבורת הלב שמשפיעה על גבורת הגוף

והפהן הגדול מאחיו (כא, י).

"למה נקרא שמו גדול? שהוא גדול בחמשה דברים: בחכמה ובכח... בכח - שהוא גיבור, בא וראה אהרן כשהניף את הלויים כ"ב אלף הניף ביום אחד. כיצד היה מניפם - מוליך ומביא מעלה ומוריד" (ויק"ר פכ"ו)

צריך להבין, איך יתכן שהכהן גדול נבחר על פי הישגיו בכח וגבורה פיזית, כך מצינו גם בנביאים שאחד התנאים לבחירתם הוא שיהיו בעלי גבורה וצריך להבין, אכן כח הוא דבר חשוב, אך שיהיה תנאי?

ביאור הדברים מונח בדברי הרמב"ם (יסודי התורה פ"ז ה"ז) בהביאו את ההלכה שנביא צריך להיות גבור הוא מדבר על גיבור במדותיו "שלא יהא יצרו מתגבר עליו דבר מעולם, אלא הוא מתגבר בדעתו על יצרו" והכסף משנה מעיר שהרי בגמרא למדו זאת ממשנה רבנו ששבר בידיו את הלוחות שהיו כבדות ביותר, הרי שהכוונה היא

הטעם שימי ספירת העומר כימי חול המועד

וספרתם לכם ממחרת השבת מיום הביאתכם את עומר התנופה שבע שבתות תמימות תהינה (כג, טו).

כתב הרמב"ן עה"ת (ויקרא כג, לו), "והימים הספורים בינתיים [בין פסח לעצרת], כחולו של מועד בין הראשון והשמיני בחג".

מבאר בזה הגאון רבי אליהו ברוך פינקל זצ"ל ר"מ הישיבה, ונראה הביאור בזה, שכשם שהנס בגשמיות של יציאת מצרים נסתיים ביום ז' של פסח על ים סוף, וממילא הימים שביניהם המה חולו של מועד, על דרך זה בנס של רוחניות, כל זמן שלא קיבלו התורה ופסקה זוהמתן, עדיין לא נגמר החג, ולכן מה שבין פסח לעצרת הוא חול המועד.

זמני כניסת ויציאת השבת

ירושלים	18:43	19:59
בני ברק	19:01	20:01
ציריך	20:00	21:35
וינה	19:53	21:23
אנטוורפן	20:46	22:05
פריז	20:37	22:02
לונדון	20:09	21:19

דבר הישיבה

הבורח מהמחלוקת - מרוויח לבסוף הרבה יותר

סיפר אחד מנגידי הישיבה ותומכיה אשר זכה להיות מאינשי ביתו ולהתייעץ תדיר עם מרן ראש הישיבה הגאון רבי נתן צבי פינקל זצ"ל. באחת השנים עמדה בפניו עסקת ענק משפחתית שהייתה צפויה להניב רווחים של מאות אלפי דולרים, אך דא עקא שפעולות מסוימות הנדרשות להשלמתה עלולות היו לעורר מחלוקת בתוך המשפחה. ככל שקרב מועד החתימה גמלה בליבו ההחלטה לטוס לארץ הקודש ולהיוועץ ברבינו בטרם יכריע בדבר. אותו יוהדי הגיע למעונו של ראש הישיבה בערב שבת קודש. כשביקש להציג את השאלה הדחופה אמר לו רבינו בנועם כי מכיוון שאינו חוזר לחו"ל לפני שבת אין כל סיבה למה, וביקש שישבו ללמוד יחדיו. כך היה גם במוצאי השבת וכך גם בבוקרו של יום ראשון, כאשר במשך שלוש שעות רצופות עמלו בלימוד התורה. רק לאחר מכן התפנה רבינו לשימוע את פרטי המעשה והכריע כי אפילו אם קיים סיכוי של עשרה אחוזים בלבד שהדבר יגרום למחלוקת, עדיף לו למשך את ידיו מן העניין ולא להתערב בו כלל. להחלטה זו הוסיף רבינו הבטחה מפורשת ואמר כי הוא מביטח לו שבדרך זו הוא ירוויח הרבה יותר. סופו של המעשה היה שאותו נדיב השקיע את כספו בעסקה חלופית והרוויח בה שבע מאות אלף דולר יותר ממה שהיה אמור להרוויח בעסקה המקורית, ובכך חזה בחוש כיצד הוותור למען השלום מביא עמו ברכה והצלחה מעל לדרך הטבע.

(בכל נפשך)

הגש"פ - משולחן רבי אליהו ברוך <

לקח מאלף מ'שקיעת החמה' לעת ערב

למען ידעו דורותיכם כי בסכות הושבתי את בני ישראל בהוציא אותם מארץ מצרים (כג, מג).

שח המשגיח הגה"צ רבי יחזקאל לוינשטיין זצ"ל: נצייר לעצמנו משל זה: אדם רואה בשקיעת החמה, ויפנה אלינו מבוהל; אבוי, החמה נגזזה, מעתה ישקע העולם באפילה נצחית – הלא כמטורף יחשב בעינינו. אבל הלא צודק הוא: היתה חמה, ואיננו עוד! ברם, הן

פשוט הדב: עודה בתוקפה כשהייתה, אלא שמעינינו נסתרה. שקעה מאחורי האופק, ומאיה שם במלא עוזה. תשלים הקפתה ותחזור – הדבר פשוט כל כך בעינינו, גם אם איננו רואים אותה כעת. אם כן, הלא ידועים לנו כל נסי יציאת מצרים ומעמד

הר סיני ונסי המדבה, ועין בעין ראינו, ואבותינו סיפרו לנו. אז גם עתה, כשאיינו רואים. אבל יודעים אנו בבירור, כשקיעת החמה והיעלמותה לעת ערב! אמרי יחזקאל (עמ' סב)

מצות קידוש השם – האם היא מצוה בפני עצמה

ולא תחללו את שם קדשי ונקדשתי בתוך בני ישראל (כב, לב)

איתא בגמ' סנהדרין (עז, א) בפרהסיא אפילו מצוה קלה יהרג ואל יעבור, מאי מצוה קלה, אמר רבא בר רב יצחק אמר רב אפילו לשנויי ערקתא דמסאנא (פירש"י: שרוך הנעל), והיינו דיש חיוב יהרג ואל יעבור אפילו על דבר שאינו דין או איסור כי אם מצוה בעלמא.

אולם הרמב"ם (פ"ה מהל' יסודי התורה ה"ב) כתב וז"ל: "ואם אנסו להעבירו בעשרה מישאל יהרג ואל יעבור, ואפילו לא נתכוין להעבירו אלא על מצוה משאר מצות בלבד", והקשה הכסף משנה דמשמע מהרמב"ם דדוקא מצוה אבל לא מנהג, ודלא כהגמ':

וביאר מרן ראש הישיבה הגאון רבי בנימין ביינוש פינקל זצ"ל, דהנה יש לחקור בגדר מצות קידוש השם, האם הוי מצוה בפני עצמה לקדש את השם בהראותו שהוא מוסר נפשו על קדושת שמו, וזה שייך אפילו בערקתא דמסאנא, שכאשר הוא מוסר את נפשו על דקדוק במנהג ישראל הוא מקדש את השם. אבל אי נימא שאין המצוה של 'ונקדשתי בתוך בני ישראל' מצוה בפני עצמה אלא היא רק מידה ושיעור בחיוב המצוות, שיש מצוות מסוימות שהחיוב לקיימן הוא אפילו אם צריך ליהרג עליהן, בזה ודאי שלא שייך לומר שיהיה חיוב קידוש השם

בערקתא דמסאנא שאינו אלא מנהג. ובה אתי שפיר דברי הרמב"ם, שהוא סובר דהא דאמרו בגמ' דפרהסיא אפילו במצוה קלה חייב למסור את הנפש אפילו על ערקתא דמסאנא, לא אמרינן כן אלא אליבא דאביי (שם עז, ב), אך להלכה פוסק הרמב"ם כרבא (שם) דהוי רק מצוה ושיעור בחיוב מצוות מסוימות, ולפיכך פסק דחיוב קידוש השם הוא רק במצוות ולא במנהג. שיעורי רבי בנימין ביינוש (סי' י"ד אות ד')

מכתבי רבותינו

"ביום שישי ל"ג בעומר תר"ץ מירון, הייתי פה כמעט מעת לעת, וכל הזמן עבר על כל הנמצאים מתוך תפילה ושמחת העבודה."

מכתב נדיר ומרגש שנחשף מעזבונו של מרן המשגיח הגה"צ רבי חיים זאב פינקל זצ"ל, המתאר את הילולת הרשב"י במירון בצל מאורעות הדמים של שנת תר"ץ.

רקע היסטורי:

כל חייו של מרן המשגיח, הגה"צ רבי חיים זאב פינקל זצ"ל, היו קודש לבניין התורה בארץ ישראל, והיוו מסכת בלתי פוסקת של עשייה ויצירה.

שורשיו של הקשר לעיר צפת החלו עוד קודם לכן, כאשר שאף אביו, מרן ראש הישיבה הגאון החסיד רבי אליעזר יהודה פינקל זצ"ל, להעלות את ישיבת מיר המעטירה מן הגולה אל עיר המקובלים. לצורך כך, התנהלה התכתבות ענפה בין רה"י לבין המרא דאתרא, הגאון הרידב"ז. הרידב"ז השיב למרן הגרא"י זצ"ל כי המהלך יוכל לצאת אל הפועל אך ורק אם הישיבה תישען על מקורות כספיים מוחץ לארץ, והזהיר באופן נחרץ כי אין להישען על כספי ה"חלוקה" המקומיים הדלים. בעקבות הדרכה זו, נגנז הרעיון של העלאת הישיבה מיר, אך תחת זאת עודד ותמך הגרא"י בייסוד ישיבה לצעירים בצפת כאשר הדבר עלה על הפרק.

כחמשה עשרה שנים לאחר פטירתו של הרידב"ז, כאשר נוצר צורך לרומם מחדש את קרנה של הישיבה המקומית שעמדה בראשות חתנו, הגאון רבי יוסף קנוביץ, פנו ראשי היישוב הצפתי אל מרן המשגיח וביקשוהו לבוא לעיר ולפעול למען המטרה. המשגיח ראה בכך אתגר רוחני ונענה לפנייה בחיוב.

כה בשנת תר"ץ, הגיע מרן המשגיח לצפת. אולם, על אף הרצון העז והנכונות לפעול, השליחות לא ארכה זמן רב, ולאחר תקופה קצרה של פחות משנה חזר מרן המשגיח מצפת, (ראה באריכות בספר האבא מסלבודקה מעמ' 380 ולהלן).

כה בשנת תר"ץ, שהה מרן המשגיח בעיר הקודש צפת, כשהוא מגיע למקום ביום חמישי, י"ז באייר, ערב ל"ג בעומר הייתה זו תקופה מתוחה ביישוב היהודי בארץ ישראל, כשנה בלבד לאחר מאורעות הדמים של פרעות תרפ"ט.

על אף המצב, המשגיח לא החמיץ את ההזדמנות

הרוחנית הנשגבת, ועלה מיד להתפלל בציון הרשב"י במירון. במכתב אותנטי ומרגש שנותר מאותם ימים, הוא מתאר בחיות את המראות, התחושות ושמחת הדבקות, אשר גברו על צלו של המצב הביטחוני המתוח.

וכך כותב מרן המשגיח במכתבו (האבא מסלבודקה שם):

"ביום שישי ל"ג בעומר תר"ץ מירון, הייתי פה כמעט מעת לעת, וכל הזמן עבר על כל הנמצאים מתוך תפילה ושמחת העבודה."

השתא (-השנה) לא ביקרו בהמונים כל כך כבשנים עברו, כנראה בגלל ה'מאורעות' עם הערבים. אבל עבדו בדבקות עצומה, ובפנים לא היה כל כך קשה להרגיש את זה המתאבק והמשתטח על קברות הצדיקים..."

במלאות תשע שנים להסתלקותו של הגאון הגדול רבי שמואל יעקב בורנשטיין זצוק"ל ראש ישיבת קרית מלך • י"ח אייר תשע"ז

מביאים אנו ידיעה מרתקת על מסכת הקשרים שלו לדבר המובהק מרן רה"י הגאון הגדול רבי נחום פרצוביץ זצ"ל מוגש לרגל צאתו לאור של הספר החדש 'רבי שמואל יעקב'.

על ספסליה של ישיבת מיר

זמן לא רב לאחר שנישא הגרש"י בורנשטיין, הפציע שחר של תקופה חדשה ורוויית הוד בחייו. הוא בא בצל קורתה של ישיבת מיר ונימנה בין פארי אברכיה, אך גולת הכותרת של ימים אלו הייתה התדבקותו העצומה בשיעוריו של מרן רה"י הגאון נחום פרצוביץ זצ"ל, אליהם היה צמא כארץ עיפה למים.

היכלה המרומם של ישיבת מיר לא היה זר לר' שמואל-יעקב. הלא עוד מימי בחורותו המזהירים היה פוקד את ספסליה בקביעות, שותה בצמא את שיעוריו של מרן רה"י שה"ת חיים שמואלביץ זצ"ל (כפי שהארכנו בגליון פר' תזריע-מצורע). אלא שעתה, משהפך לאחד מאברכי הישיבה מן המניין, נעשתה מיר לעצם מעצמו ובשר מבשרו ממש.

עד מהרה, כדרך שהאור מושך אליו את הרואים, חבר לסגל חבורה מופלאה של גדולי תורה צעירים, אריות שבחבורה, שהיו סמוכים על שולחן הישיבה. נמנו עמם הגאונים: ר' אלה ברוך פינקל, ר' פנחס פרנקל, ר' בערל אייזנשטיין, ר' חיים וואלקין, ר' עקיבא קיסטר זצ"ל, ויבדלו לחיים טובים ר' לייזר סילבר, ר' אברהם אוירבך, ר' חיים דוד רוטנברג, ר' ירחמיאל חסיד, ר' שלמה חשין, ועוד תלמידי חכמים מופלגים ששמם הלך לפניהם.

אך גם בתוך גן העדן הזה של אריות התורה, תפס ר' שמואל-יעקב מעמד של כבוד והערכה.

"למדתי אז בחברותא עם ר' צבי שפירא", מפליג בזכרונותיו אחד מבני אותה תקופה הוד, "הנה נכנס לפתע אברך לבית המדרש, ור' צבי קם מלוא קומתו מפניו... שאלתיו בתמוה: מי הוא האיש הלזה ומה פשר הקימה? השיב לי ר' צבי בחרדת קודש: 'זהו יעקב בורנשטיין, והוא בור סוד שאינו מאבד טיפה...'".

מעיד גם הגאון רבי בנימין רימז: "אחד החברותות שלי מימי צעירותי, שח לי פעם בהתפעלות על העילוי הנמצא במיר. דע לך, אמר לי, 'שהוא עילוי שלא ראית כמותו מימין; הוא יודע את כל התורה כולה! אמרתי לעצמי - עלי לראות את הפלא הזה בעיני. ואכן, שמתו פעמיים למיר, ומיד כשראיתיו גיליתי שזהו אותו עילוי מפורסם שראיתי בשעתו בישיבת חברון...'".

חברותות רבות היו לו אז לר' שמואל-יעקב, ועיקר

מוסרים מערכות וחבורות בקביעות בזה אחר זה - מרן רה"י ר' נתן צבי פינקל, ועוד. אולם, כאשר הגיע תורו של ר' שמואל-יעקב למסור את חברותו - בית המדרש כולו דרך קשתו, וכולם באו מוכנים למלחמת עולם של ריתחא דאורייתא..."

ממשיך הגר"ח וואלקין ומתא: "בתקופת לימודנו המשותפת הנהגנו מנהג מרתק: על אדן החלון הסמוך הנחנו מחברת, ובה רשם כל אחד מאתנו קושיות עמוקות שהתעוררו לו מחוץ לסדרי הלימוד הרגילים. השני, בפתחו את המחברת ורואה את הקושיא, היה שוקע במחשבה, מתאמץ ליישבה וכותב את התירוץ. ר' פנחס פרנקל (שלימים נודע כמו"ץ מפורסם בעדה החרדית) ישב בסמוך אלינו, ולפרקים הוסיף אף הוא מחידושויו וקושיותיו במחברת. לאחר מכן, היינו ניגשים בחרדת קודש למרן ר' חיים ור' נחום, ונושאים ונותנים עמם באותן קושיות ותירוצים."

בשעות הצהריים, לא פסק פומה מגירסא. הוא היה ממהר ללמוד בחברותא עם הגר"ד כהן. הזמן היה דחוק, ועל כן הביאו כריכים מבתיהם ולמדו תוך כדי אכילתם, מבלי לאבד רגע. לימודם הקיף ים וסביבותיו: ש"ס, ספרי רמח"ל, נפש החיים, ועוד. לא פעם פלשו לימודים אלו לתוך 'סדר שלישי ואף למוצאי שבתות.

את סדר 'קדשים' החמור, למד אז באותה תקופה בחברותא עם ר' שלמה כץ.

זמן מה לאחר מכן, זכה להתחיל בלימוד חברותא עם מרא דכולא תלמודא, מרה"י ר' חיים שמואלביץ, קשר שהפך עד מהרה לקשר נפשי עמוק ונדיה. במקביל, החל לפקוד את השיעור היומי שמסר ר' נחום לבחורים הצעירים. לא היה זה חזון נפרץ שאברכים וותיקים ייכנסו לשיעור של בחורים, אולם בדרכו העולה בית אל של ר' שמואל-יעקב לא עמד שום מכשול - שאיפתו לקבל תורה מר' נחום פרצה כל גדר.

צימאנו של ר' שמואל-יעקב לשתות מדלייתו של ר' נחום לא החל עתה, אלא בער בו עוד מימי בחרותו.

מעלה זיכרון הגר"י סוקר (מראשי ישיבת 'מקור ברוך'):

"זכורני עת החלו ללמוד מסכת יבמות בישיבת מיר. היינו אז בחורים צעירים, בשנת תש"כ או תשכ"ד <

קביעותיו היו עם הגאונים ר' אלה ברוך פינקל ועם ר' חיים וואלקין.

על אופן לימודו המפעים באותם ימים, מספר עד ראייה תיאור שחזר על עצמו כחוט השני לאורך כל שנות חייו: הימים היו ימי חורף ירושלמי קפוא וקה החימום בהיכל לא ספק את הקוה, והלומדים קפאו במקומם. והנה, ניבט לעינינו מחזה פלא - שניים שיושבים ואינם חשים בקור כלל: ר' שמואל-יעקב ור' חיים וואלקין. הם צוללים בעומקה של הלכה, בעמל נורא וביגיעה עצומה, עד שאגלי זיעה ניגרים מפניהם כאילו עמדו בצהרי יום קיץ יוקד..."

עם מרן רה"י רבי נתן צבי פינקל זצ"ל

מוסיף ומספר ר' חיים וואלקין עצמו:

"היה לו במיר קשר של קיימא עם כולם. הרבנים, האברכים - כולם ביקשו את קרבתו. הוא היה איש פלא, ענק רוח, ולא היה צורך בסיבה כדי להתקשר אליו; אישיותו כשלעצמה הייתה אבן שואבת. עילוי עם ראש נדיה, מלא וגדוש בכל חדרי תורה. כל מילה שיצאה מפיו הייתה פנינה של ממש. לא היה שייך כלל שיסתיר את גאונותו, הכל הכירוהו במיר. הישיבה מנתה אז בסך הכל כ-150 אברכים, אך איכותה הייתה נדירה. היו בה תלמידי חכמים מופלגים שאין כדוגמתם, כהגאונים ר' שלמה פישר ור' מנדל אטיק ועוד.

היינו יושבים קדימה, סמוך לעמוד התפילה. בשעות אחר הצהריים קבעו מקומם עמנו הגאונים ר' נחמן ליוואוויץ, ר' פנחס פרנקל, ר' יעקב אשר פלדמן ואחרים. הייתה שם חבורת אברכים מופלאה שהיו

לערך שמו של ר' נחום טרם יצא לתהילה בעולם הישיבות כולו. והנה ניגש אלי ר' שמואל-יעקב בלהט: 'אומרים שר' נחום הוא מיוחד במינו במסכת יבמות; הבה נעבור למיר ולו לזמן אחד! הבטתי בו בתמהון: 'מה פתאום? בשנה שלאחר מכן, משהחל ר' נחום למסור שיעורים כלליים, שוב ראיתיו מחזר כעני פתח כדי לזכות לשומעו. בסופו של דבר, עלתה ביזו תאוותו והוא הפך לתלמידו המובהק ביותר, עד שדברי תורתו של ר' נחום הם הממלאים את ספריו!'

כאמור, שאיפה טהורה זו קרמה עור וגידים דווקא בימי אברכותו במיה אז, בין כותלי בית המדרש, עלה והתעלה למעלת תלמידו המובהק מכולם של ר' נחום.

הוא ידע למזג בתוכו בעמל נורא את שתי הגישות: מחד - ספג את הרחבות וההיקף של ר' חיים, שלא להחמיץ בסוגיא שום הערה, הארה, קושיא או ראייה, דחיה או פירא שנאמרה אי פעם. מאידך - קנה קניין גמור את דרך העיון של ר' נחום: כיצד לדקדק כחוט השערה בלשונות, להעמיק ולרדת עד עומק השיתין של הסוגיא.

ללא ספק, שנותיו במיר היו כור ההיתוך שעיצב יותר מכל את דרך לימודו לדורות.

הוא נדבק בר' נחום במלוא מובן המילה. שיעוריו של רבו היו לו ללחם חוקו, הוא שקד עליהם, שיננם והעמיק בהם יומם וליל. סיפר הגאון רבי צבי פרצוביץ (בנו של ר' נחום וראש ישיבתנו בברכפלד), כי דמותו של ר' שמואל-יעקב חקוקה בזיכרונו כשהוא מתהלך הלך ושוב בהיכל הישיבה לאחר השיעור, שקוע ודבוק בשרעפיו בעולמות עליונים. לאחר מכן היה מסתגר שעות ארוכות עם הקלטות השיעור היומי, מאזין להן בדקות עצומה, בריכוז שיא ומתוך דקדוק עילאי: אהבתו לתורה הביאה לכך שמאוחר יותר אף החל ללמוד בחברותא עם ר' נחום, קביעות שנמשכה תקופה ארוכה ופורייה.

התבטאות נדירה השמיע פעם באוזני אחיינו ר' אברהם שטרנבוך:

"בפנויבז, אצל ר' שמואל רוזובסקי, השיעור כללי היה העיקר והוא שתפס את המקום המרכזי, ולכן ספרו 'חידושי רבי שמואל' בנוי על השיעורים הכלליים, ואילו השיעורים היומיים נקראים 'שיעורי רבי שמואל': אבל אצלנו במיה, אצל ר' נחום, היגיעה העצומה הייתה על 'פשט הסוגיא': משום כך, הספר המאגד את השיעורים הכלליים קרוי 'שיעורי רבי נחום', ואילו תורתו על השיעורים היומיים הם-הם 'חידושי רבי נחום'..."

ואכן, בפשט הסוגיא הזה, כדרכו הסלולה של ר' נחום, השקיע ר' שמואל-יעקב את כל תמצית דמו ויגיעתו באותן שנים מופלאות במיה. צמאונו לכל מילה שהוציא ר' נחום מפיו לא ידע גבולות; כל חידוש תורה שמע ממנו, נסך בו חיים ממש.

במכתב רווי געגועים ותחנונים משנים מאוחרות יותר, פונה ר' שמואל-יעקב לידיד נפשו ר' אלה-ברוך פינקל, ומתחנן לפניו להשיג עבורו את מחברות שיעוריו של ר' נחום על מסכת בבא בתרא. אותן מחברות הושאלו לאדם שלישי, ור' אלה-ברוך חש לבקשן בחזרה בשל חובת 'הכרת הטוב' שהיה חב לאותו אדם. ר' שמואל-יעקב אינו מוותר, ומפציר בו שוב

ושוב, למען השם, שיעשה מאמץ כביר להשיב את המחברות רק כדי שיצלמן ויחזירן מיד.

"אף שמקובלנו מהחזון איש זצ"ל שלא להרבות בבקשות מזולתו", כותב לו ר' שמואל-יעקב בדם לבו, "אך כאן, משחסרים לי שיעורי רבי, הריני חש כעני ואביון שאין לו משלו כלום..."

ומוסיף בהטעמה: "אף שהנך מחוייב הכרת הטוב לאותו אדם, אבל לה' יתברך בודאי יש חיוב הכרת טובה, לסייע ולעזור למי שכל שמחתו היחידה היא רק לזכות ולהרביץ מעט תורה ויראת שמים ותו לא מיד, בעוונותי הרבים, ודי לחכימא..."

לאמור: במצבי דהיום, אין לי חיות בשום עניין תחת השמש אלא בהרצת תורתו של מורי ורבי: האין תוכל למנוע ממני את סם החיים הזה?!

מעתיקי השמועה

ברבות השנים ניצב ר' שמואל-יעקב כאחד מגדולי 'מעתיקי השמועה' של ר' נחום. בכל מקום בו נשא מדברותיו והרביץ תורה, הנחיל והשריש את דרכו של רבו. הוא אילץ את תלמידיו בינה 'כיצד ניגשים לסוגיא' - באותה יסודיות תהומית, עד השיתין, בבחינת כל תג ותג, כיצד מושתתים היסודות על דיוקי מילים נסתרים בדברי רש"י והראשונים. הכל כפי שדלה והשקה ממעיניו של ר' נחום.

ואמנם, ר' שמואל-יעקב לא ראה בעצמו 'ראש ישיבה' או מרביץ תורה גרידא, אלא חוליה מרכזית ועוצמתית בשלשלת הזהב של מסירת התורה מרב לתלמיד. שיעוריו נועדו למטרה אחת: "מסירת התורה שקיבל", בבחינת "משה קיבל תורה מסיני ומסרה..." נקודה זו בערה בו: הוא היה חוזר ומדגיש באוזני תלמידיו, בשם ר' נחום, כי "מי שלא ישמע מאחרים, גם לא ישמעו ממנו. 'אם שמוע תשמע' - אם שמעת מרביך סופך שישמעו ממך. רק מי שעשה אוזניו כאפרכסת לקבל, זוהה ויוכל למסור הלאה..."

עת החלו ללמוד מסכת יבמות בהיכל ישיבת 'קרית מלך', נעמד ר' שמואל-יעקב לפני תלמידיו והכריז ברבת:

"דעו לכם, 'מרא דשמעתא' של יבמות הוא רבינו חיים הלוי! הוא מסרה בסוד לתלמידו הגדול ר' ברוך-בה, ור' ברוך-בר מסרה לר' נחום, ור' נחום - הוא מורי ורבי שלמדתי עמו מסכת זו בחברותא..."

עד כדי כך העריך את המסורת הזו, שהתבטא כי שווה היה לאדם לכתת רגליו מקצה העולם, מארצות הברית ואף מהמזרח הרחוק, רק כדי לשמוע את השיעורים ביבמות. "הלא תורתך", היה אומר בביטול היש, "תורתו של ר' נחום היא!"

כאשר הגיש לעולם התורה את ספרו 'זאת ליעקב' על מסכת יבמות, ביקש להאריך עד למאוד בשבחו וגדלותו המבעיטה של ר' נחום, אשר הווה עבורו אבן הראשה והפינה לכל המסכת. אך למעשה גנז את הדברים, מתוך יראת הכבוד, שמא יראה הדבר כפגיעה בכבודו של מורן ר' חיים המוזכר שם בסמיכות. ר' שמואל-יעקב, זה שעמד למרגלות הר סיני בווער באש בשיעוריו של ר' נחום (שיבמות הייתה ל'דגל

לימודו), החזיק בדעה נחרצת: עמל ויגיעה כהלכתה במסכת יבמות אינם משפיעים רק על ידיעת המסכת עצמה, אלא הם בניין אב ועמוד שדרה להבנת כל הש"ס כולו. משום כך, נעו אמות הסיפים שלו בשנת תשע"ז, כאשר התפרסמו דברים "מרגיעים" מפי ראשי ישיבות מסוימים, כאילו לימוד מסכת יבמות אינו כה קשה וניתן לצלוח אותו בקלות.

באותם ימים יצא לאור ספרו על יבמות. ר' שמואל-יעקב דאג כי במאמר ההערכה שפורסם בעיתונות לכבוד צאת הספר (ועבר את עריכתו המדוקדקת) תוצג השקפתו הטהורה ללא כחל ושרק:

"בדברי הדרכה לתלמידים לקראת לימוד מסכת יבמות, אמר הגאון שליט"א, שאמנם בכל סוגיה מסוגיות הש"ס יש צורך וחובה ללמוד בשקיעות מוחלטת - הרי שכלפי הסוגיות החמורות שבמסכת יבמות ההכרח הוא כפול ומכופל שיהיה הלימוד מתוך שקיעות מוחלטת... והוסיף הגאון שליט"א, כי נוכח לראות במשך עשרות שנות הרצת תורה בעולם הישיבות, כי ישנם בני תורה רבים שראו עליהם עלייה גדולה ומיוחדת בתקופת לימוד מסכת יבמות, אשר כאמור בתקופה זו נצרכת שקיעות רבה וריכוז מוחלט!"

'אדם גדול'

והאהבה הייתה הדדית. מן העבר השני, זכה ר' שמואל-יעקב להערכה עצומה וכבירה מאת רבו, ר' נחום.

כאשר מונה הגאון ר' ברוך שמעון סלומון זצ"ל (ראש ישיבת 'נחלת דוד') לכהן כרבה של פתח תקווה, חשש כי עול הרבנות ימעיט מנוכחותו בישיבה. בצר לו, פנה לר' נחום כדי להיוועץ את מי להביא לישיבה שימלא את השורות. ר' נחום, ללא היסוס, סמך ידו על ר' שמואל-יעקב והמליץ עליו בחום כאברך שנועד לגדלות.

לא רק ר' נחום עצמו, אלא כל צמרת תלמידיו העריכו את ר' שמואל-יעקב מאין כמוהו.

חתנו ותלמידו המובהק של ר' נחום, הגאון רבי אשר אריאלי 'בדלחט"א, היה מוסר חבורות בישיבה. סיפר תלמיד לר' שמואל-יעקב באחרית ימיו, כי הוא זוכר שאותן חבורות של ר' אשר מעולם לא ציטטו אף ספר מן האחרונים - למעט חריגה אחת: הספר 'זאת ליעקב'.

תגובתו של ר' שמואל-יעקב, בשיא ענוותנותו, הייתה תמימה: "מה הפלא בדבר? הלא כל מה שאני אומר בספר זה - אלו דבריהם של מרנן ר' חיים ור' נחום!" יתירה מזו, למרות היותו מבוגר מר' אשר בעשור שנים, החשיבו ר' שמואל יעקב כ"מבין הגדול ביותר" בתורת ר' נחום רבם, והיה מוסר לידידיו את גליונות ספריו בטרם הדפסתם, על מנת לשמוע את חוות דעתו המכרעת.

(כאשר לימים, באו לשכנע את ר' אשר להספיד את ר' שמואל-יעקב, וסיפרו לו את אשר התבטא עליו ר' שמואל-יעקב בהכנתו - השיב ר' אשר בדמע: "הלא עתה הוא כבר בשמים בעלמא דקשטו, ושם הוא כבר יודע את האמת שאין זה כך...").

עיקר הגנות של לשון הרע הוא לא רק בדיבור, אלא בשחיתות המידות הרעות

הזרע של החטא - איך הנהגה קטנה הופכת לחורבן רוחני?

ויצא בן אשה ישראלית והוא בן איש מצרי... ויקוב בן האשה הישראלית (כד, י).
"מברך השם כפר בעיקר" (סנהדרין מה:)

נראה שכוונת הדברים הוא על שם סופו, שעלול להגיע לידי כך, שאם היום ממון חבירו אינו קדוש אצלו, סופו לירד מטה מטה עד שהוא עלול להיות מסוגל לטמא את אשת רעהו, לכן קרא הכתוב את מי שאינו יורד לאומנות חבירו שלא טימא אשת חבירו, שורש קטן של רע שטמון וחבו בעומק לבו של האדם עלול להיות שורש פורה ראש ולענה ויגדל במשך הזמן לאילן גדול עד מאד, ולא עוד אלא שהשורש יעבור מהאב לבנו לדורי דורות ואפילו נשאר אצל האב בבחינת שורש בלבד, אצל הבנים עלול שורש זה לצאת ולגדול מאד.

בזה מובנים דברי בעלי התוס' ששורש גדופו של המגדף היה במה שהוא בן איש מצרי היות שדרכם של מצרים לבזות את השי"ת וכמו שאמר פרעה "לא ידעתי את ד'" ומזה נהיה הדבר אצל צאצאיו עד גידוף של ממש.

עד כמה עלינו להבין שכל מעשה שאנו עושים אינו רק המעשה עצמו אלא שורש לעתיד אצלנו ואצל צאצאנו.

(ספר הזכרון להגאון רבי חיים שמואלביץ עמ' רכ"ב)

כפשוטו לפי שהדברים אמורים בצדיק גמור וכמו שפירש"י שם שלא אכל בזכות אבותיו שלא נצטרך לזכות אבותיו מתוך שהוא חסיד ולכן פירושו על יורד לאומנות חבירו.

ואף בזה בודאי אין הדברים אמורים שלא ירד

שורש קטן של רע שטמון וחבו
בעומק לבו של האדם עלול להיות
שורש פורה ראש ולענה ויגדל במשך
הזמן לאילן גדול עד מאד

לאומנותו באופן האסור שהרי חסיד גמור הוא ומה שבחו שלא עבר על איסור גמור של יורד לאומנות חבירו. אלא הכונה שאף באופן המותר (עי' ב"ב פרק לא יחפור) ג"כ לא ירד, שאומנות חבירו היתה קודש בעיניו והרחיק את עצמו ממנה בכל כחו ואת זה מכנה הכתוב ואת אשת רעהו לא טימא, מכלל שאילו היה יורד לאומנות חבירו באופן זה היה נקרא הדבר שטימא אשת חבירו. והדבר מפליא, האם זה שלא קיים מדת חסידות ולא עשה לפניו משורת הדין מכונה כך?

מין רה"י שה"ת הגאון רבי חיים שמואלביץ זצ"ל היה מתבונן במתייה, איך הגיע בן האשה הישראלית לידי כך, והרי כלל כללו לנו חז"ל (שבת קה, ב) "כך אומנתו של יצה"ר היום אומר לו עשה כך ומחר אומר לו עשה כך עד שאומר לו לך עבוד ע"ז ולא הוזכר בתורה מה עשה המגדף לפני כן עד שהגיע לדיוטא התחתונה של כפירה בעיקר?

והנה בעלי התוס' במקום פירשו "והוא בן איש מצרי - הוא גרם לו שברך את השם, שדרכן של מצריים לבזות את השם כמו שאמר פרעה לא ידעתי את ד'. היינו שהגיע למצבו משום היותו בן איש מצרי.

ויש להתבונן: הלא בזה שפרעה אמר לא ידעתי את השם עדיין לא היה בגדר מגדף בדומה לגדופו של מגדף זה, שהרי פרעה שהיה עובד ע"ז היה שקוע בהבלי עבודת כוכבים ומנין לו לדעת את הקב"ה אולם בן האיש המצרי, איך הגיע להיות מגדף ולפשוט ידו בעיקר.

אלא, אמרו חז"ל (סנהדרין פא, א) בפ"י הפסוק "אל ההרים לא אכל ואת אשת רעהו לא טמא" (יחזקאל יח, ו) אל ההרים לא אכל שלא אכל בזכות אבותיו... ואת אשת רעהו לא טמא שלא ירד לאומנות חבירו! חז"ל לא פירשו את המקרא

לתרומה מהירה לחצו כאן

24
שעות
ביממה

מוקד החזקת התורה
02-54109333

